

Záverečná správa o riešení projektu

Názov projektu

Evidenčné číslo projektu

APVV-15-0491

Proces a zákonitosti osídlenia horských a podhorských oblastí západného Slovenska v praveku a včasnej dobe dejinnej

Zodpovedný riešiteľ **Mgr. Igor Bazovský, PhD.**Príjemca **Slovenské národné múzeum**Začiatok riešenia projektu **01.07.2016**Koniec riešenia projektu **31.10.2020**

ROZBOR RIEŠENIA PROJEKTU (max. 10 strán)

Uved'te podľa nasledujúcej záväznej osnovy:

- 1. Postup prác pri riešení projektu za posledný rok/obdobie u príjemcu, ako aj spolupríjemcov podpory APVV vzhľadom na harmonogram riešenia projektu**
- 2. Rozbor výsledkov za celé obdobie riešenia vzhľadom na stanovené ciele**
- 3. Zoznam výstupov a prínosov projektu za posledný rok/obdobie** – uved'te v prílohe – formulár Výstupy a prínosy projektu za rok/obdobie (kópie deklarovaných výstupov sa neprikladajú, je možné uviesť internetové odkazy na uvedené výstupy)

↓↓

1. Postup prác pri riešení projektu

V roku 2020 sme vzhľadom na problémy spôsobené epidémiou zapríčinenou vírusom Covid-19, boli nútení požiadať o predĺženie doby trvania projektu do konca októbra 2020. To nám umožnilo uskutočniť väčšinu plánovaných aktivít, s výnimkou prezentovania výsledkov projektu na konferenciách a kolokviách, ktoré boli zrušené, resp. preložené na nasledujúci rok. Činnosť riešiteľov projektu zo SNM – Archeologického múzea sa v roku 2020 koncentrovala na prípravu a realizáciu výstavy „Poklady Malých Karpát. Nálezy z vrchov a nížin“. Okrem riešiteľov projektu sa na nej podieľal aj numizmatik zo SNM – Historického múzea M. Budaj, ktorý mal na starosti časť výstavy venovanú pokladom mincí. Práce na výstave zahŕňali: písanie scenára a korektúry textov (I. Bazovský), písanie textov, výber exponátov a ich

fotografickú dokumentáciu, terénnu dokumentáciu (riešitelia projektu), práce na posteroch a výtvarné riešenie a inštaláciu výstavy (R. Čambal). Hlavnou témou výstavy sú poklady a hromadné nálezy z Malých Karpát a priľahlých nížin. Príčiny ich ukladania do zeme boli rôzne – môžu súvisieť s nestabilnou situáciou v určitom období a strachom o majetok, ale môžu byť aj odrazom rituálnych praktík, ktoré prevádzali obyvatelia podhorských oblastí v snahe nakloniť si priazeň bohov. Nálezy tiež môžu súvisieť s obchodnými komunikáciami, ktoré prechádzali horami. Okrem klasických mincových pokladov sú na výstave prezentované hromadné nálezy rôznych predmetov z medi, bronzu, železa, či hliny. Najstarším nálezom na výstave je depot medených predmetov z obdobia neskorej doby kamennej (cca. 4000 pred. n. l.), najmladším poklad strieborných mincí zakopaný do zeme po roku 1658. Nálezy sú vystavené v 23 vitrínach. Výstava, pôvodne naplánovaná na máj 2020, bola z dôvodov obmedzení viažucich sa na epidémiu spôsobenú vírusom Covid 19, sprístupnená v septembri 2020 s tým, že niektoré práce súvisiace s adaptáciou výstavného priestoru boli realizované dodatočne v nasledujúcom mesiaci.

S výstavou súviseli aj práce na sprievodnom katalógu (zostavovateľ I. Bazovský), ktoré zahŕňali terénnu dokumentáciu nálezísk, fotografovanie nálezov, prípravu mapových a kresbových podkladov, a písanie textov – katalóg o rozsahu 87 strán je v súčasnosti po redakčných úpravách a pripravený do tlače. Text katalógu je v slovenčine, súhrn v anglickom jazyku. Na príprave textov do katalógu sa podieľali všetci riešitelia projektu za SNM – AM a numizmatik M. Budaj.

V roku 2020 vyšlo len v Zborníku SNM – Archeológia 29 v rámci projektu sedem odborných štúdií, ďalšie sú pripravené do tlače v čísle Zborníka SNM – Archeológia 30.

Spoluriešiteľská organizácia (Archeologický ústav SAV) bola konfrontovaná so zhodnými problémami, ako sa uvádza pri riešiteľskej organizácii. Plánované konferencie boli zrušené, prípadne presunuté o rok. Horšie to bolo aj s prácami v teréne, ktoré sa tiež z obmedzených príčin uskutočnili iba v oklieštenej podobe. Z toho dôvodu sme sa zamerali hlavne na publikačnú činnosť. V rámci riešenia grantu sú pripravené do tlače štyri monografické práce, riešitelia tímu sa podieľali ako zostavovatelia na ďalších štyroch monografiách a vyšlo aj niekoľko zaujímavých štúdií. Pri monografiách ide o kompletné spracovanie a vyhodnotenie sídlisk z doby laténskej, ktoré sú situované na ľavobrežnej terase rieky Nitry v meste Nitra (Březinová G. Sídliská z doby laténskej v Nitre, *Fontes* 27, Nitra 2020). Ide o dlhoročné spracovanie starších výskumov, ktoré určite obohatí poznanie materiálnej kultúry z doby laténskej na Slovensku. Z dôvodu, že ide o problematiku, ktorá patrí k témam riešeným v projekte, prípravné práce spojené s tvorbou publikácie venujúcej sa zverejneniu nálezov z pohrebiska z doby laténskej v Palárikove, boli hradené z projektu (Vrtelová, A./Benadik, B.

Pohřebiště Palárikovo v kontextě plochých keltských pohřebišť ve středním Podunají. Archaeologica Slovaca Monographiae, Fontes. 28, Nitra 2020). Aktuálnou publikáciou k problémom ľudstva v minulosti i súčasnosti je monografia B. Kovára: Sila zániku. Kolapsy starovekých a stredovekých spoločností. Bratislava 2020. Členovia riešiteľského tímu sa venovali spracovaniu a príprave i ďalších väčších prác. Monografii s dátumov vydania v roku 2021 - J. Ďuriš: Výpovedná hodnota pôdorysných dispozícií stavieb mladšej a neskorej doby kamennej na Slovensku (ako ďalšieho informačného prameňa pre architektonickú rekonštrukciu), ako aj menším výstupom formou štúdií a kratších príspevkov.

Terénne aktivity (prieskumy, výskumy a prospekčná činnosť)

Riešiteľská organizácia (SNM – Archeologické múzeum) terénne aktivity v oblasti juhozápadného Slovenska boli v závere projektu realizované v minimálnej miere. V rámci už spomenutej výstavy prebiehala terénna dokumentácia niektorých miest nálezov vystavených hromadných depotov. Realizovali sa tiež terénne prieskumy na hradiskách Starý plášť pri Plaveckom Mikuláši, Pohanská pri Plaveckom Mikuláši a Barania lúka v Mariánke (J. Bartík v rámci komplexného spracovania nálezového materiálu z hradiska Starý plášť a vyhodnotenia hradísk z mladšej a neskorej doby bronzovej v Malých Karpatoch). Uskutočnil sa archeologický a geofyzikálny prieskum novo objavenej lokality – germánskeho pohrebiska z doby rímskej vo Veľkých Úľanoch, s cieľom vytypovania plôch pre budúci výskum (R. Čambal, I. Bazovský). Pokračovalo vyhodnocovanie lidarových snímok z oblasti Malých Karpát, ktoré boli využité vo viacerých publikačných výstupoch.

Spoluriešiteľská organizácia (Archeologický ústav SAV). Riešitelia projektu pokračovali v štúdiu a vyhodnotení získaných záberov LIDAR-snímkovania, kde sa zamerali z hľadiska archeológie na dva zaujímavé mezoregióny, a to Podskalie, Pružina s okolím, a Vršatec, Tuchyňa, Kvašov a okolie (Benediková, L.). B. Kovár pokračoval vo výskume na Bratislavskom hrade. Postupne dopĺňal evidenciu archeologických lokalít v okolí Trenčína a Ilavy. G. Březinová riešila overovanie lokalít v katastri mesta Nitra a v Komárne. Výdatnou mierou sa na dokumentačnej časti k sledovaným lokalitám podieľala E. Blažová.

Spracovávanie a vyhodnocovanie materiálu

Ďalšou aktivitou v rámci projektu je spracovávanie a vyhodnocovanie materiálu zo starších výskumov, ako aj nálezov získaných v rámci projektu.

Riešiteľská organizácia (SNM – Archeologické múzeum). V roku 2020 sa na spracovaní a vyhodnocovaní materiálu v rámci projektu za SNM-AM podieľali štyria riešitelia. J. Bartík spracoval nálezy s hradiska Starý Plášť pri Plaveckom Mikuláši a nálezy z hradiska Pohanská

pri Plaveckom Podhradí. Súčasťou spracovania oboch lokalít bolo aj vyhodnocovanie ich lidarových snímok. I. Bazovský pracoval na vyhodnocovaní numizmatických nálezov z germánskeho sídliska v Tvrdošovciach a dokončil vyhodnotenie výnimočného nálezu honosného konského postroja z Borinky. R. Čambal spracoval nálezy z doby laténskej z archeologického výskumu Tvrdošovciach. Pracoval tiež na vyhodnotení nálezov depotov z doby halštatskej z Malých Karpát a podieľal sa (spolu s J. Bartíkom) na spracovaní nálezov z Plaveckého Podhradia – Pohanskej (fotografovanie a kresbová dokumentácia). P. Jelínek spracoval nález germánskeho žiarového hrobu zo Záhorskej Bystrice a depot unětickej kultúry z Prašníka.

Spoluriešiteľská organizácia (Archeologický ústav SAV). V roku 2020 sa venovala pozornosť spracovaniu a vyhodnoteniu nálezov z lokality Trenčianske Bohuslavice, s finalizáciou v roku 2021. Je ukončený súpis lokalít v okresoch, kde zasahujú Malé a Biele Karpaty (B. Kovár). Pokračovali sme v spracovaní nálezov a ich príprave na publikovanie z Komárna (G. Březinová), kde ide o niekoľko lokalít situovaných v rámci súčasného mesta a najbližšieho okolia. V spolupráci s Podunajským múzeom ide o kompletne vyhodnotenie tejto významnej sídliskovej aglomerácie z doby laténskej. Prvé publikačné výstupy sú plánované v roku 2021.

Konferencie a vedecké podujatia

V dôvodu situácie súvisiacej s epidémiou zapríčinenou vírusom Covid-19 boli konferencie, na ktorých bola plánovaná účasť riešiteľov, projektu zrušené - Konferencia Popolnicové polia a doba halštatská v Boskoviciach (ČR), Konferencia Kelti v Mikulove (ČR), XVI. protohistorická konferencia Archeológia barbarov v Trnave, Medzinárodná konferencia Communication through the Ages: People, Objects, Ideas, (from the Bronze Age to late Antiquity) od 16.-18.10.2020 v Trnave. Na uvedené konferencie boli členovia riešiteľského tímu, tak zo SNM, ako aj zo SAV prihlásení aj s referátom, prípadne posterom.

V roku 2020 bola naplánovaná a organizačne zabezpečená medzinárodná konferencia v Nitre s názvom Central European Elites in Prehistory and Middle Ages, ale vzhľadom na prebiehajúcu pandémiu je presunutá na rok 2021.

2. Rozbor výsledkov za celé obdobie vzhľadom na stanovené ciele

Hlavným zámerom projektu bolo poznanie dynamiky osídlenia horských a podhorských oblastí v praveku a vo včasnej dobe dejinnej. Práve porovnaním rozdielov v osídlení obidvoch typov krajiny na západnom Slovensku umožňuje postihnúť určité zákonitosti osídlenia. S týmto cieľom boli vytypované styčné oblasti horských a podhorských kultúrnych okruhov – najmä stredné Považie, Záhorie, stredné a horné Ponitrie. Sledované bolo tiež surovinové

a enviromentálne zázemie a komunikačné ťahy. Prostriedkom na dosiahnutie vytýčených cieľov bol interdisciplinárny prístup k problematike.

Prvú fázu projektu charakterizovalo najmä zhromažďovanie prameňov. Nasledovala analytická fáza, ktorej výsledky boli priebežne zverejňované na konferenciách a iných odborných podujatiach. Výsledky bádania riešiteľov z oboch inštitúcií podieľajúcich sa na projekte boli prezentované na konferencii k projektu, ktorá sa uskutočnila 15. 11. 2018 v priestoroch SNM Archeologického múzea v Bratislave. Prednesené príspevky boli zverejnené v roku 2019 v hlavnom publikačnom výstupe z projektu – v monografii „Ľudia a hory – Archeologická perspektíva. Interakcie ľudských spoločností horských a podhorských oblastí západného Slovenska“ ktorá vyšla ako Supplementum 12, Zborníka SNM – Archeológia. Výsledky úloh riešených v rámci projektu boli prezentované na medzinárodných a domácich konferenciách. K jedným z nich patrí účasť a prezentácia na medzinárodnej konferencii venovanej včasnej dobe železnej v strednej Európe vo Wroclavi v roku 2019 (Benediková, L.) s lokalitou Bernolákovo.

V závere projektu boli niektoré jeho výsledky prezentované širšej verejnosti prostredníctvom výstavy „Poklady z Malých Karpát. Nálezy z vrchov a nížin“. Výstava je inštalovaná v SNM – Archeologickom múzeu v Bratislave. Ďalšie výsledky sú odbornej i laickej verejnosti prístupné v publikovaných štúdiách a monografiách, ktoré sú určené predovšetkým odbornej verejnosti. K zaujímavým štúdiám charakteru monografie, ktorá vyšla v zahraničí radíme: Kulturkontakte des slowakischen Teils der Westkarpaten während der Hallstattzeit. In *Das nördliche Karpatenbecken in der Hallstattzeit: Wirtschaft, Handel und Kommunikation in früheisenzeitlichen Gesellschaften zwischen Ostalpen und Westpannonien*. - Budapest: Archaeolingua ešte v roku 2017 (L. Benediková). Dve monografie možno označiť za tie, ktoré prinesú poznatky aj pre širšiu laickú verejnosť. Ide o dielo B. Kovára Sila zániku: Kolapsy starovekých a stredovekých spoločností. Bratislava 2020. Ďalšia je monografia o výskume v Tvrdošovciach, ktorá vyšla v roku 2019. Za veľký úspech považujeme nomináciu a zároveň aj ocenenie tejto publikácie, ktorá za rok 2019 získala cenu v kategórii menšia publikácia – drobná tlač časopisu Pamiatky a múzea (Autorský kolektív: Slovenské národné múzeum, Historické múzeum, Archeologické múzeum, občianske združenie Hradiská). Za podpory nášho grantového projektu boli zostavené štyri knižné práce, a to: *Sídla, artefakty a čas...: Zborník štúdií o dobe bronzovej a dobe halštatskej k 75. narodeninám Ladislava Veličička*. Lucia Benediková, Milan Horňák (editori). Nitra 2018. 340 s. ASM, Communicationes, Tomus XXI, *Kolaps očami archeológie*. Branislav Kovár, Matej Ruttkay (editori) Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2019. 210 s. ASM, Communicationes, Tomus XXII, *Ľudia a hory - archeologická perspektíva : Interakcie ľudských spoločností horských a podhorských oblastí západného Slovenska*. Igor Bazovský, Gertrúda Březinová (editori).

Bratislava: Slovenské národné múzeum – Archeologické múzeum; Nitra: Archeologický ústav SAV, 2019. Zborník Slovenského národného múzea: Archeológia, Supplementum 12 a *Fragmenty času. Venované Elene Miroššayovej k 70. narodeninám*. Študijné zvesti AU SAV, Supplementum 1, 2019. Lucia Benediková, Gertrúda Březinová, Eva Horváthová, Susanne Stegmann-Rajtár (editoroky). Nitra : Archeologický ústav SAV, 2019.

1. Zhromažďovanie archeologických prameňov

Prvú etapu riešenia projektu charakterizovalo zhromažďovanie databáz existujúcich lokalít, ich dopĺňanie a overovanie v teréne prieskumom či výskumom. Boli pri tom využívané a j nové nedeštruktívne metódy vrátane technológie LIDAR, ktorá slúži na presné 3D zobrazovanie zemského povrchu. Získané snímky poslúžili na identifikáciu doteraz neznámych objektov v teréne – opevnenia, ciest, hrádze, priekopy, objekty, domy a pod. a boli tiež využité pri publikačných výstupoch

Vyberanie vhodných lokalít na alternatívne prospekčné i exkavačné metódy. SNM-AM realizovala prieskumy a výskumy predovšetkým v oblasti Malých Karpát (Buková, Plavecké Podhradie, Svätý Jur a i.) a na nížinách v ich predpolí, cez ktoré pretekajú vodné toky prameniace v tomto pohorí, popri ktorých viedli v niektorých prípadoch komunikačné koridory Boli zistené viaceré nové lokality najmä v oblasti Záhoria (Gbely – sídlisko z doby laténskej a rímskej, Záhorská Bystrica – sídlisko z obdobia eneolitu), resp. boli ďalej skúmané už známe sídliská (Bernolákovo – sídlisko z doby laténskej a z obdobia eneolitu). Ďalšou aktivitou bol prieskum lokalít v Tvrdošovciach zameraný na osídlenie z doby laténskej a z doby rímskej. Počas prieskumu s použitím detektorov kovov boli zistené tisícky kovových, i nekovových nálezov, ktoré boli lokalizované metódou GPS a poskytli údaje o rozsahu osídlenej plochy v rôznych obdobiach. Na základe tohto prieskumu, geofyzikálneho prieskumu a leteckých snímok bola vytypovaná plocha na archeologický výskum, ktorý sa realizoval v rokoch 2017-2019. Pri výskume bolo preskúmaných 7 objektov – z toho 5 zahĺbených chát (4 z doby laténskej, 1 z doby rímskej). Pri tomto výskume boli využívané aj ďalšie interdisciplinárne metódy – predovšetkým boli odoberané a následne analyzované paleobotanické vzorky.

Spoluriešiteľská organizácia (Archeologický ústav SAV) realizoval prieskumy predovšetkým na strednom Považí (Podskalie, lokalita Veľké skaly/Roháč, primárna obhliadka sa uskutočnila na polohe v obci Ďurďové a prieskum na základe tipu miestneho občana sa uskutočnil, i keď, žiaľ, s negatívnym výsledkom v katastroch Ilavy a Hornej Poruby). Ukončená a odovzdaná bola výskumná dokumentácia z lokality Podskalie, Veľké skaly. (Benediková, L. 2020). Ukončené bolo doskúmanie lokality v areáli Bratislavského hradu aj s odovzdanou výskumnou dokumentáciou. Zároveň sa preverovali jednotlivé náleziská

v Komárne za účelom komplexného vyhodnotenia sídelnej aglomerácie v dobe laténskej (plánované ukončenie rok 2021).

2. Spracovanie a vyhodnocovanie materiálu

Ďalšou aktivitou bolo spracovanie a vyhodnotenie nálezov zo starších výskumov. V oblasti Záhoria to boli lokality Kúty-Čepangát, Plavecké Podhradie (hradisko Pohanská), Studienka, Šaštín-Stráže, Zohor a Stupava. Výsledky tohto spracovania budú publikované v pripravovanej monografii R. Čambala a M. Budaja „Doba laténska na Záhorí. V spolupráci SNM-Archeologického múzea (R. Čambal) a Archeologického ústavu (B. Kovár) sa pracovalo s významnou lokalitou v polohe Vydrice – v rámci projektu sa nepodarilo komplexne spracovať lokalitu - výsledky boli zatiaľ publikované čiastkovo. V Archeologickom ústave SAV bola v rámci projektu riešená aj úloha spracovanie keltského šperku zo skla a sapropelitu – výstupom tejto úlohy bola v roku 2018 publikovaná monografia G. Březinovej „Šperk zo skla a sapropelitu“. V spolu riešená s projektom VEGA bola v roku 2018 vydaná monografia k architektonickej rekonštrukcii stavieb na významnom sídlisku z obdobia popolnicových polí z Radzoviec (J. Ďuriš). Z ďalších lokalít je spracované a vyhodnotené Vršatské Podhradie (L. Benediková). Kultúrnym kontaktom v dobe halštatskej je venovaná štúdia od L. Benedikovej. Súčasťou vyhodnotenia archeologického materiálu boli tiež prírodovedné analýzy nálezov. V rámci projektu boli v rokoch 2017 a 2020 analyzované metódou C¹⁴ vzorky z doby bronzovej s cieľom získania absolútnych dát (ISOTOPTech ZRT Debrecín, UNIVERSITE LAVAL, Lyon). Analyzované boli vzorky z Trnavy, Šoporne a z Budmeríc, výsledky vzoriek z prvých dvoch lokalít boli zverejnené formou publikačných výstupov. Bola vyhodnotená chemická analýza medených a bronzových artefaktov z depotov z mladšej doby bronzovej zo Svätého Jura I, z Bukovej I s cieľom riešenia problematiky prehistorickej ťažby medi v pohorí Malé Karpaty. Analýza bola publikovaná v roku 2019 v monografii „Ľudia a hory – archeologická perspektíva. Jej výsledky naznačujú provenienciu medenej suroviny vo vzdialenejšej oblasti východných Álp (Metterberg, Kitzbühel a Viehofen), ako aj Západných Karpát (okolie Španej doliny). Potvrdiť, alebo vyvrátiť tieto zistenia však budú musieť až budúce moderné analýzy malokarpatských medených zdrojov, najmä na báze chalkopyritovej mineralizácie.

V rokoch 2017-2019 boli realizované analýzy kovových predmetov nedeštruktívnou röntgenovo-fluorescenčnou metódou (J. Tirpák, Fakulta prírodných vied UKF), pričom boli analyzované staršie zbierkové predmety a predmety získané do múzea prieskumnou činnosťou v rámci projektu. Vo veľkom množstve boli analyzované predovšetkým predmety z germánskeho sídliska z doby rímskej z Tvrdošoviec a kovové nálezy zo sídlisk z doby laténskej z oblasti Záhoria. Analyzované boli tiež kovové súčasti konských postrojov

z Borinky a Dvorníkov. V prípade postroja z Borinky bola v spolupráci so SNM-Prírodovedným múzeom realizovaná aj DNA-analýza zvyšku koženého remeňa. Obe analýzy budú súčasťou publikačného výstupu v Zborníku SNM – Archeológia 30.

RFA-analýzy predmetov zo záveru doby laténskej a z doby rímskej ukazujú na výskyt mosadze, čo súvisí z expanziou Rímskej ríše zo stredodunajskej oblasti. Potvrďuje to aj nález 11,9 kg vážiaceho rímskeho mosadzného ingotu na akropole keltského oppida v Bratislave. Najmä pre mladšiu dobu rímsku sú typické bronzy s prímiesou cínu aj zinku, ktoré svedčia o recyklácii bronzových a mosadzných predmetov. Na základe týchto výsledkov sa možno prikloniť k názoru viacerých bádateľov, že germánske kmene žijúce v dobe rímskej na území JZ Slovenska nevyužívali miestne ložiská farebných kovov, ale surovinu získavali z územia Rímskej ríše, často pretavovaním poškodených rímskych výrobkov, či mincí.

V rámci výskumu v Tvrdošovciach v rokoch 2017-2019 boli odobraté vzorky zeminy z výplní zo štyroch zahĺbených chát z doby laténskej a doby rímskej. Preplavené vzorky boli podrobené paleobotanickej analýze a vyhodnotenú (M. Hajnalová, Katedra archeológie UKF v Nitre).

V rámci projektu bol vyhodnotený a publikovaný aj archeozoologický materiál, z rôznych časových období od doby bronzovej po stredovek (Z. Bielichová).

Jedným z hlavných výstupov projektu je monografia, ktorej základom sú príspevky riešiteľov projektu zo SNM – Archeologického múzea a Archeologického ústavu SAV prednesené na konferencii k projektu konanej koncom roka 2018 v SNM – Archeologickom múzeu. Zborník s názvom „Ľudia a hory – archeologická perspektíva. Interakcie ľudských spoločností horských a podhorských oblastí západného Slovenska“ (242 strán) vyšiel v druhej polovici roku 2019 ako Supplementum 12 Zborníka SNM - Archeológia. Obsahuje 10 príspevkov, súčasťou viacerých z nich sú početné analýzy, ktoré sú dokladom interdisciplinárnej spolupráce s odborníkmi z rôznych oblastí. (využitie snímok technológiou LIDAR, chemické analýzy kovov, datovanie pomocou izotopu C¹⁴, röntgenovo-fluorescenčná analýza, analýza zvieracích kostí). To sa týka aj ďalších početných článkov, ktoré vyšli s podporou projektu v roku 2019 až 2020. V tlači je pripravený Zborník SNM 30, ktorý vyjde na prelome rokov 2020/2021, kde je niekoľko zaujímavých štúdií, ktoré vznikli v rámci tohto projektu. V roku 2020 sú pripravené do tlače štyri ďalšie monografie. Dve z nich sú zamerané na kompletne spracovanie a vyhodnotenie sídlisk z doby laténskej v Nitre (Březinová, G. /Chropovský, B. Sídliská z doby laténskej v Nitre. Archeologický ústav SAV, 2020. 180 s. Archaeologica Slovaca Monographiae: Fontes, Tomus XXVII. ISBN 978-80-8196-038-3 a pohrebiska z doby laténskej (Vrtelová, A./Benadik, B. Pohřebiště Palárikovo v kontextě plochých keltských pohřebišť ve středním Podunají. Archaeologica Slovaca Monographiae, Fontes. Nitra. Tretia v poradí je monografia určená tak odbornej, ako aj laickej verejnosti (Kovár, B.: Sila zániku.

Kolapsy starovekých a stredovekých spoločností. Bratislava 2020, 243 strán). Ďalšou monografiou pred dokončením je práca J. Ďuriša: Výpovedná hodnota pôdorysných dispozícií stavieb mladšej a neskorej doby kamennej na Slovensku ako ďalšieho informačného prameňa pre architektonickú rekonštrukciu.

Výstupy z projektu boli a sú prístupné aj širokej verejnosti. Nielen na webovej stránke projektu (<http://archeol.sav.sk/index.php/sk>) ale aj prostredníctvom rôznych populárno-vedeckých aktivít členov riešiteľského tímu (prezentácie, prednášky pre verejnosť...). Záverečným výstupom projektu je tiež výstava „Poklady Malých Karpát. Nálezy z vrchov a nížin.“ sprístupnená pre verejnosť v septembri 2020 a s trvaním do 30. 6. 2021 v Archeologickom múzeu SNM na Žižkovej ul. 12 v Bratislave, ktorá z časti prezentuje aj nálezy získané terénnymi prieskumami a výskumami počas trvania projektu. V rámci výstavy bol pripravený aj sprievodný katalóg v rozsahu 87 strán (odovzdaný do tlače).

Záverom iba konštatujeme, že ciele, ktoré sme si v náplni projektu vytýčili sme splnili. Dokladom toho sú aj bohaté publikačné výstupy od všetkých členov pracovného tímu, v ktorých je veľa výstupov s dôrazom na odborné analýzy z iných, hlavne prírodovedných disciplín. Prepojenie dvoch inštitúcií v rámci riešenia spoločného grantu bolo veľmi prospešné a inšpirujúce. Vzniklo množstvo nových tém na spracovanie a kladných podnetov do budúcnosti. Tieto výsledky sa pokúsime využiť v ďalších spoločných projektoch.

3.Zoznam výstupov a prínosov k projektu za posledný rok

- je uvedený v prílohe

Potvrdzujeme, že údaje uvedené v správe a v jej prílohách sú pravdivé a úplné.

Zodpovedný riešiteľ
Mgr. Igor Bazovsky, PhD.

V Bratislave 25. 11. 2020

Štatutárny zástupca príjemcu
Mgr. Branislav Panis

V Bratislave

.....
podpis zodpovedného riešiteľa

.....
podpis štatutárneho zástupcu príjemcu